

انتخابات آمریکا ارزش برجام را کم کرد

قواد ایزدی، از تحولات در ساختار سیاسی آمریکا در برجام می گوید

۱۰

اما و اگرهای پلتفرم سلامت الکترونیک

در حوزه سلامت الکترونیک بودجه سال جاری تخصیص نیافته است

۱۱

تأمین واکن از چین، در انتظار حمایت دولت

آمادگی شهرداری پایتخت برای تأمین پیش پرداخت خرید ۳۰ دستگاه واکن از طریق فاینانس خیر داد

۱۲

چهارشنبه ۱۶ آذر ۱۴۰۱ | ۱۲ جمادی الاول ۱۴۴۴ | سال سی ام | شماره ۸۶۵۸۸

هلمشهرک

عکس: همشهری/احمد عباس زباد

تعصب به ایران را پرورش می دهیم

جزئیات شناسایی و پرورش دانش آموزان مستعد در گفت و گو با ناصر باقری مقدم، قائم مقام بنیاد ملی نخبگان

گزارش

رایحه تیموری

روزنامه نگار

شاید بتوان فرام ساختن زمینه مهاجرت معکوس و بازگشت به وطن ۲ هزار و ۷۰۰ جوان نخبه ایرانی را که دور از ایران به دنبال فرای خود می گشتند، بزرگ ترین دستاورد بنیاد ملی نخبگان در طول سال های اخیر به شمار آورد. اما بدون تردید بازنگری و تکمیل طرح شهاب نیز از اقدامات مهم و مثبتی است که این نهاد به تازگی در دستور کار خود قرار داده است. این طرح با هدف شناسایی و پرورش استعداد های برتر در حوزه دانش آموزی طراحی شده و به تصویب رسیده، اما در طول یک دهه که از اجرای آن می گذرد، با کاستی ها دچار چالش کرده است. در روزهای اخیر بنیاد ملی نخبگان بازنگری طرح را جزو اولویات خود قرار داده و در تفاهنامه های که با وزارت آموزش و پرورش منعقد کرده در صدد رفع کاستی ها و افزایش بهره وری طرح بر آمده است. در گفت و گوی زیر ناصر باقری مقدم، قائم مقام بنیاد ملی نخبگان به شرح اهداف طرح و تغییرات آن پرداخته است.

شناسایی و پرورش دانش آموزان مستعد ایران به عنوان هدف اجرای طرح شهاب تعیین شده، اما در طول سال هایی که از تصویب و اجرای طرح می گذرد، ملاک انتخاب و شناسایی دانش آموزان نخبه به میزان حفظ معلومات کتاب های درسی محدود شده است. برای تغییر این رویکرد و کیفی سازی مراحل استعدادیابی طرح شهاب، چه برنامه هایی دارید؟

در این طرح نیمی از استعدادی دانش آموزان در ۸ حوزه استعدادی به صورت غیر رقابتی و مستمر و زیر نظر مربیان و معلمان آموزش و پرورش مشخص می شود که این ۸ حوزه عبارتند از: استعداد کلامی، استعداد هنری، فرهنگ دینی، استعداد اجتماعی، علوم، استعداد حرکتی، ریاضی و علوم فضایی.

به طور کلی طرح شهاب یک طرح کیفی در زمینه پرورش استعدادهای برتر کشور در حوزه دانش آموزی است و نام طرح هم از اهداف آن، شناسایی و هدایت استعداد های برتر، گرفته شده است. آموزش و پرورش و بنیاد ملی نخبگان در دوره دوم ابتدایی که ۴ میلیون دانش آموز در آن حضور دارد، فرهنگ دینی، ریاضی و علوم فضایی و در هیأت انمائی بنیاد ملی نخبگان به تصویب رساند. بر اساس این مصوبه در چند سال گذشته نیمی از استعدادی تمامی دانش آموزان مقطع دوره دوم ابتدایی که ۴ میلیون دانش آموز در پایه های چهارم، پنجم و ششم هستند، در این حوزه ها بررسی شده است. هم اکنون این شناسایی و هدایت استعداد های برتر، گرفته شده است. آموزش و پرورش و بنیاد ملی نخبگان در دوره دوم نگاه طرح فقط شناسایی نیست و پرورش و هدایت استعداد هم مدنظر است.

البته از یکی، دو سال قبل که رهبری در دیدار نخبگان دستور به روز رسانی سند راهبردی نخبگان را دادند، بنیاد در حال به روز رسانی سند است که مراحل و روش شناسایی و پرورش استعداد ها هم در این به روز رسانی لحاظ می شود. **تمامی دانش آموزان مقطع دوره دوم ابتدایی مورد شناسایی و گزینش قرار گرفته اند؟**

۱۰ درصد از کل جمعیت دانش آموزان این مقطع جزو جمعیت مخاطب بنیاد و آموزش و پرورش قرار می گیرند. از این جامعه هدف ۱۵ تا ۲۰ درصد در مدارس سمپاد و استعدادهای درخشان و ۱۵ تا ۲۰ درصد در مدارس نمونه مردمی و هیأت انمائی مورد حمایت علمی آموزش و پرورش قرار می گیرند و برای توسعه استعداد آنها اقدام می شود. مجموع این دو گروه از دانش آموزان ۳۰ درصد از جامعه هدف طرح را تشکیل می دهند و ۷۰ درصد باقیمانده از طریق سایر مدارس کشور شناسایی می شوند. این مدارس که از بین ۷۰۰ منطقه آموزشی کشور گزینش می شوند و کل مناطق آموزشی کشور را در بر می گیرند، جزو مدارس سمپاد به شمار نمی آیند، ولی مراکز آموزشی خوب و ممتاز هستند.

در شناسایی استعدادهای فقط از ظرفیت مربیان و معلمان مدارس استفاده می شود؟ به نظر می رسد با وجود اقدام و تراکم دانش آموزی مدارس کشور این امر تاکنون محقق نشده است.

برای افزایش امکان شناسایی و کشف استعدادهای درخشان دانش آموزان کشور از ظرفیت کانون های مردمی استفاده می کنیم. تاکنون ۱۲ کانون مردمی را شناسایی و کمک کردیم که وارد فرایند پرورش استعدادهای بنیاد ملی نخبگان شده است. **دو سال های گذشته و به ویژه در دهه ۹۰ تعدادی از کانون های مردمی به صورت خود جوش وارد حوزه نخبه پروری شدند. این کانون ها با بنیاد همکاری می کنند؟** تشکیل کانون های مردمی کشف استعدادهای ابتکارات بنیاد است. تعداد اندکی از این کانون ها از گذشته در کشور فعالیت داشتند که مورد حمایت ارگان خاصی هم نبودند و به صورت خود جوش ایجاد و فعال شدند. بنیاد قصد دارد از ظرفیت های مردمی که در کشور وجود دارند و عمدتاً در قالب مساجد، پایگاه های بسیج، انجمن های علمی و فرهنگی فعالیت می کنند، برای پیشبرد اهداف طرح بهره بگیرد. استعدادهای شناسایی شده در این کانون ها یک تا ۲ درصد از جامعه مخاطب طرح را تشکیل می دهند.

در فعالیت این کانون های مردمی شاهد روش های غیر کارشناسانه و سلیقه ای و حتی براه رفتن برخی از آنها بودیم. برای جلوگیری از تکرار این مسائل چه راهکاری پیش بینی شده است؟

کانون های مردمی شویم، آنها را تشویق می کنیم

که بر اساس استانداردها و شیوه نامه های بنیاد مجوز بگیرند و با روش های مورد تأیید بنیاد استعدادهای با شیوه ها و استانداردهای جهانی صورت می گیرد. در جریان فعالیت کانون های ارزشیابی صورت می گیرد که استاندارد این آموزش و فرهنگی را رعایت کنند. بر اساس این استاندارد، فعالیت کانون ها باید به گونه ای باشد که علاقه و تعصب دانش آموزان به کشور و فرهنگ بومی ایرانی را افزایش دهد و شناخت آنها از مسائل و زیر ساخت ها توسعه پیدا کند تا بتوانند در جهت رشد و توسعه کشور مؤثر باشند. البته در طرح جدید بر اساس مصوبه شورای انقلاب فرهنگی، از مراجع ذیربط درخواست می کنیم کانون هایی را که فعالیت غیر مجاز یا استانداردهای پایین داشته اند، غیر فعال کنند.

در سال های اخیر در میان دانش آموزان مناطق محروم و کم برخوردار جایی نداشته اند. در تغییرات طرح برای شناسایی نخبگان مناطق محروم چه پیش بینی های شده است؟

آخرین گروه از مخاطبان طرح شهاب راه اندازی حمایتی مانند بهزیستی، کمیته امداد و ستاد اجرای فرمان امام (ره) شناسایی می کنند و تحت پوشش خدمات طرح قرار می دهند. این نهادها در روستاهای دور افتاده و در مناطقی که دانش آموزان به کانون های مردمی دسترسی ندارند، فعالیت می کنند و برای افزایش مهارت های دانش آموزان مستعد شناسایی شده در این نقاط، بسته های تشویقی ویژه شامل جزوات، بسته های آموزشی، برگزاری کلاس های تکمیلی تحصیلی در نظر گرفته شده است.

در مقطع متوسطه که به عنوان مرحله پرورش استعدادهای دانش آموزان پیش بینی شده، در مدارس نظری خلأ فعالیت های عملی و پژوهشی وجود دارد و حتی اگر مرحله شناسایی استعدادهای لازم برای پرورش حوزه های

استعدادی طرح ایجاد نشده است. پژوهش سر راه وظیفه ایجاد فضای تجربه برای دانش آموزان مدارس نظری را دارند که در رشته های مختلف به صورت عملی پژوهش های کاربردی انجام دهند. برای افزایش بهره وری

نخبگان و استادان دانشگاه هم استفاده می شود. راه اندازی و طراحی مدارس خلایق هم راهکار دیگری است که نخبه ها را

به اقتصاد دانش بنیان کشور متصل می کند و زمینه خلاقیت و نوآوری جامعه هدف را به وجود می آورد.

در انتخاب دانش آموزان مخاطب طرح، مستعد بودن در حوزه های هشت گانه طرح از اهمیت یکسان برخوردار است یا گزینش در یک یا چند حوزه اولویت دارد؟

حوزه های استعدادی طرح شهاب بر اساس نیاز کشور تعیین شده اند و با توجه به رهنمود های رهبری رسمی می کنیم در زمینه رشته های پایه و علوم انسانی استعدادهای برتر را شناسایی و حمایت کنیم. متأسفانه دانش آموزانی که در رشته های مادر و پایه مانند فیزیک یا ریاضی،

رشته های یک تا ۵۰ کشور ورودی دانشگاه با ملال طلا، نقره و برنز المپیادهای علمی را به دست می آورند، در دانشگاه وارد رشته هایی می شوند که از شرایط و مزایای بهتری برخوردارند. بر اساس رهنمود رهبری ما تلاش می کنیم این دانش آموزان را به ادامه تحصیل و پژوهش در این علوم پایه تشویق و حمایت کنیم. **در برنامه های حمایتی بنیاد نخبگان چه رشته هایی اولویت دارند؟**

مثال آوران المپیادهای علمی ادبیات فارسی، ریاضی، فیزیک، شیمی و رشته های یک تا ۱۰۰ کشور رشته های ریاضی، آمار، زمین شناسی، انواع زیست شناسی، شیمی محض، زیست فناوری و فیزیک. در علوم انسانی هم رشته های ایران شناسی، جامعه شناسی، ادبیات فارسی، علوم تربیتی، قرآن و حدیث و فلسفه، رشته مهندسی کشاورزی هم که از صنایع مهم و زیربنایی کشور محسوب می شود و زیر ساخت های این رشته مانند مهندسی آب، مهندسی خاک، مهندسی باغبانی، اقتصاد کشاورزی جزو رشته های اولویت دار به شمار می آیند و در طول تحصیلات دانشگاهی هم از دانشجویان این رشته ها به صورت ویژه حمایت می شود.

این حمایت ها به چه صورتی انجام می شود؟

در طول تحصیل به دانشجویان به اندازه حداقل حقوق مصوب کشور حق الزحمه داده می شود و تسهیلات توانمندسازی مختلف در اختیار آنها قرار می گیرد. این دانشجویان اگر بویایی علمی خود را حفظ کنند، تا مقطع دکتری حمایت می شوند؛ یعنی بعد از کارشناسی

ارشد و پس از دکتری حمایت می کنیم در دانشگاه یا نهادهای فناورانه جذب میشوند تا مشکل اشتغال نداشته باشند.

چه تعدادی از دانش آموزان تحت پوشش طرح شهاب قرار می گیرند؟

برای اینکه بتوانیم پرورش استعدادهای بهتر تمرکز کنیم، ۱۰ درصد از دانش آموزان دوره اول متوسطه را پوشش می دهیم و از جمعیت ۴ میلیون نفری دانش آموزان این مقطع، ۴۰۰ نفر را گزینش می کنیم که حمایت های بهتر و بیشتری داشته باشیم. حمایت از این جمعیت مخاطب تا دانشگاه، تحصیل آنها در رشته مطلوبشان ادامه دارد.

امسال دانش آموزان مدارس عادی در میان رتبه های برتر کشور ورودی دانشگاه ها سهمی نداشتند و اغلب قریب به اتفاق رتبه های برتر فارغ التحصیلان مدارس

سمپاد بودند. با توجه به اینکه بسیاری از دانش آموزان پذیرفته شده در این مدارس به دلیل شهرت به بالای مراکز استعدادهای درخشان از تحصیل در آنها چشم پوشی می کنند، حمایت های مالی از دانش آموزان مستعد در طرح شهاب دیده شده است. بنیاد نخبگان از استعدادهای برتر حمایت مالی نمی کند و برنامه های پیش بینی شده فقط در راستای توانمندسازی و مهارت افزایی آنها طراحی شده است. این دوره ها شامل خلاقیت، همدلی اجتماعی، رهبری و حل مسئله، غنی سازی استعداد، ارتقای کیفیت تحصیل با دوره های آموزشی است که برای دانش آموزان دوره اول متوسطه طراحی شده است.

برای جلوگیری از مهاجرت دانش آموزان نخبه چه برنامه های دارید؟ بر اساس شواهد و آمار موجود، در سال های اخیر مهاجرت نخبه ها به سطوح دانش آموزی رسیده است.

مجموعه فعالیت ها و برنامه های طرح شهاب باید به گونه ای باشد که علاقه و تعصب دانش آموزان به کشور و فرهنگ بومی را افزایش دهد. در کنار این هویت بخشی و فرهنگ سازی برای امنیت شغلی، تحصیلی و رفاه نخبگان هم برنامه های جامعی داریم که در قالب این برنامه ها زمینه بازگشت تعداد زیادی از نخبگانی را که برای ادامه تحصیل به کشورهای مختلف مهاجرت کرده بودند، فراهم کردیم تا برگردند و در قالب پروژه یا بازگشت کامل به کشور خدمت کنند. در سال گذشته با کمک معاونت علم و فناوری نهاد ریاست جمهوری موفق شدیم ۲ هزار و ۲۰۰ نفر از نخبگان کشور را که در ۱۰۰ دانشگاه برتر دنیا تحصیل کرده بودند، به کشور برگردانیم. بخشی از این دانش آموخبگان نخبه جذب هیأت علمی دانشگاه ها شدند. بخشی دیگر وارد شرکت های دانش بنیان شدند و عده ای هم در کشور، شرکت های دانش بنیان ایجاد کردند.

خلاصه گزارش

یادداشت

مریم کبیری

کارشناس آموزش کودکان استثنایی

کودکان هوش مرزی استثنایی و متفاوتند

کودکان هوش مرزی بچه هایی با بهره هوشی ۹۰-۸۰ هستند که معمولاً در سنین مدرسه به علت قدرت یادگیری پایین، درک نکردن مفاهیم انتزاعی، دامنه محدود اطلاعات عمومی و عدم درک و تعمیم مسائل درسی قادر به رقابت با سایر همکلاسی های خود نیستند. این کودکان در یادگیری مطالب بسیار کند بوده و همه چیز را زود فراموش می کنند. از طرفی به علت بهره هوشی بالا، قدرت سسازگاری با محیط و قدرت تعمیم مناسب، جزو کودکان عقب مانده ذهنی قرار نمی گیرند.

در مرز هوش طبیعی و عقب افتادگی ذهنی نداشتن قدرت توجه و تمرکز، مهم ترین ویژگی کودکان هوش مرزی است؛ کودکان مرزی نه انقدر کند ذهن هستند که در تقسیم بندی کودکان استثنایی و عقب مانده ذهنی قرار بگیرند و نه توان رقابت با کودکان عادی را دارند. آنها دیرتر از کودکانی با هوش متوسط مطالب را فراموش می کنند و در واکنش ها کند ترند؛ همین امر باعث می شود که در شیوه آموزش مرسوم، از همکلاسی های خود عقب بمانند و سسر خورده شوند. تعداد این کودکان کم نیست، اما آموزش و پرورش تا امروز اقدامی ویژه برای ایسن دانش آموزان انجام نداده است. کودکان دیر آموز با صاحبان هوش مرزی، توانایی یادگیری مهارت های تحصیلی ضروری را دارند، اما میزان و عمق یادگیری شان نسبت به متوسط همسالانشان کمتر است؛ به طوری که نمرات هوش کودکان دیر آموز بالاتر از نمرات کودکان عقب مانده ذهنی و پایین تر از کودکان طبیعی است؛ به همین دلیل به آنها کودکان مرزی می گویند.

- در طرح شهاب
- نیمرخ استعدادی
- دانش آموزان در
- حوزه استعدادی
- به صورت غیر رقابتی
- و مستمر و زیر نظر
- مربیان و معلمان
- آموزش و پرورش
- مشخص می شود که
- این ۸ حوزه عبارتند
- از: استعداد کلامی،
- استعداد هنری،
- فرهنگ دینی،
- استعداد اجتماعی،
- علوم، استعداد
- حرکتی، ریاضی و
- علوم فضایی.

- بنیاد از ظرفیت های
- مردمی که در کشور
- وجود دارند و عمدتاً
- در قالب مساجد،
- پایگاه های بسیج،
- انجمن های علمی
- و فرهنگی فعالیت
- می کنند، برای
- پیشبرد اهداف
- طرح بهره می گیرند.
- استعدادهای
- شناسایی شده در
- این کانون ها یک تا
- ۲ درصد از جامعه
- مخاطب طرح را
- تشکیل می دهند.

- نهادهای حمایتی در
- روستاهای دور افتاده
- و در مناطقی که
- دانش آموزان به
- کانون های مردمی
- هم دسترسی
- ندارند، فعالیت
- می کنند و برای
- افزایش مهارت های
- دانش آموزان مستعد
- شناسایی شده در
- این نقاط، بسته های
- تشویقی ویژه شامل
- جزوات، بسته های
- آموزشی، برگزاری
- کلاس های تکمیلی
- تحصیلی در نظر
- گرفته شده است.

سن مدرسه شروع چالش ها

این کودکان، تفاوت ظاهری با دیگر کودکان ندارند؛ به همین دلیل در بیشتر مواقع تشخیص شرایط آنها تا زمان ورود به مدرسه به تأخیر می افتد. تا پیش از زمان مدرسه والدین گمان می کنند که فرزندشان با خود را لوس می کند یا آنکه خودشان را فریب می دهند که فرزندشان دیرتر از معمول واکنش های طبیعی را انجام می دهد و پس از مدتی شریایلی مانند سایر کودکان خواهد داشت. وقتی کودک مرزی وارد مدرسه می شود، تفاوت های این مقایسه با دیگر کودکان نمودار می شود و نگرانی و توقعات والدین در مورد نمرات و مهارت های فرزندشان این کودکان را در جایگاهی استرس آور و دشوار قرار می دهد. از آنجایی که این افراد جزو کودکان استثنایی و عقب افتاده محسوب نمی شوند، بهزیستی، مدارس و آموزش ویژه ای برای آنها در نظر نمی گیرد. از سوی دیگر وزارت آموزش و پرورش نیز با این نخبگان کودکان هوش مرزی کم است، برای آموزش آنها مدارس خاصی در نظر نمی گیرد و از مدرسی که تمرکز ویژه بر آموزش این افراد دارند، حمایت نمی کند.

ضعف های حرکتی و شناختی

کودکان دچار اختلالات یادگیری در پردازش اطلاعات ضعف دارند. این کودکان مرزی از نظر مهارت های حرکتی درست مثل راه رفتن تفاوتی با همسالان خود ندارند، اما از نظر مهارت های ظریف مثل نخ کردن دستشویی هایی داشته و یک نوع کندی حسی حرکتی در انجام کارهای شخصی خود دارند. همچنین در حافظه دیداری و شنیداری مشکلات جدی دارند. در نتیجه دیکته نوشتن و ریاضیات دشوار و سخت است. ناتوانی در انجام حرکات هماهنگ و تعادلی مثل ایلی کردن، چست پا بردن، روی زانو ایستادن و راه رفتن، سینه خیز کردن، پرتاب توپ و نداشتن توانایی انجام حرکات ظریف مثل به دزدن گرفتن مداد به شکل صحیح، گره زدن بند کش یا روسری و نداشتن توانایی قیچی کردن و چسباندن کاغذ، از دیگر ویژگی های این کودکان به شمار می آید.

کودکان هوش مرزی در تعمیم مسائل شناختی مانند تعمیم درک مسائل انتزاعی یا مشکل روبه روی می شوند و دامنه اطلاعات عمومی محدود دارند. ضعف در مهارت های درکی-حرکتی و تشخیص محرک های شنوایی-ببینی، کسب چشایی و لامسه، نداشتن تصویر ذهنی از خود یا محیط اطراف مشکلات زیادی را برای این کودکان به وجود می آورد.

میزان شناخت این کودکان معمولاً پایین تر از میان عقلی آنهاست. داشتن اختلالات رفتاری از ویژگی های این گروه از کودکان است.

- پژوهش سراها
- وظیفه ایجاد
- فضای تجربه برای
- دانش آموزان
- مدارس نظری
- را دارند که در
- رشته های مختلف
- به صورت عملی
- پژوهش های کاربردی
- انجام دهند. برای
- افزایش بهره وری
- پژوهش سراها از
- ظرفیت نخبگان و
- استادان دانشگاه ها
- هم استفاده می شود.

هوش مرزی ها آموزش پذیرند

کودکان هوش مرزی در انجام فعالیت های روزمره مثل حمام کردن، مسواک زدن، لباس پوشیدن، مرتب کردن رختخواب، خرید و... مهارت ندارند. مشکلات خاص گفتاری در مسیر درمیان آموزش کودکان هوش مرزی به سبزی به حساب می آید. رفتار های خاص کودکان هوش مرزی به یکی از اشکال اضطراب، گوشه گیری، رفتارهای ضد اجتماعی، رفتار های ناپنجناز و ناجنا، بی نظمی و خستون و اجزای خودنمایی می کند. این کودکان برخلاف کودکان عقب مانده ذهنی درمان پذیر هستند و اگر آنها را بشناسیم و شرایطشان را بپذیریم، می توانند مانند کودکان معمولی زندگی شاد و موفق داشته باشند.

ثبت نام این کودکان در مدارس خاص کودکان هوش مرزی سبب کاهش مشکلات آنها در زمینه های مختلف می شود. محتوای دروس در این مدارس، همانند مدارس عادی است و فقط روش تدریس مطابق با توانایی کودک تفاوت دارد.

- متأسفانه
- دانش آموزانی
- که در رشته های
- مادر و پایه مانند
- فیزیک یا ریاضی،
- رتبه های یک تا
- ۵۰ کشور ورودی
- دانشگاه یا مدال
- طلا، نقره و برنز
- المپیادهای علمی را
- به دست می آورند،
- در دانشگاه وارد
- رشته هایی می شوند
- که از شرایط و
- مزایای بهتری
- برخوردارند.